

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2391

Vragen van het lid **Van Kent** (SP) aan de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen over *de toenemende kinderarmoede* (ingezonden 10 maart 2023).

Antwoord van Minister **Schouten** (Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) (ontvangen 24 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2150.

Vraag 1

Herinnert u zich nog de belofte van het kabinet Rutte IV om kinderarmoede te halveren in vier jaar?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is dit een van de beloftes waar u zich wel aan gaat houden?

Antwoord 2

Het kabinet vindt het belangrijk om vast te houden aan de ambitie uit het coalitieakkoord en de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Het halveren van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede per 2025 (ten opzichte van 2015) is een van de drie kwantitatieve doelstellingen van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Als Minister voor Armoedebeleid blijf ik mij inzetten voor het halveren van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit.

Vraag 3

Heeft u kennisgenomen van het bericht van het Centraal Planbureau (CPB) dat meer mensen en meer kinderen onder de armoedegrens zullen belanden?²

¹ Rijksoverheid, 2022, «Coalitieakkoord «Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst»», (<https://www.rijksoverheid.nl/regering/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>).

² CPB, maart 2023, «Centraal Economisch Plan 2023», (<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Raming-Centraal-Economisch-Plan-CEP-2023.pdf>).

Antwoord 3
Ja.

Vraag 4
Hoe sluiten deze cijfers aan op uw strategie om kinderarmoede te halveren?

Antwoord 4
Het koopkrachtpakket van het kabinet dat per 1 januari in werking is getreden, draagt bij aan de verlaging van het aantal kinderen in armoede dit jaar. Het aandeel kinderen in armoede daalt volgens het CPB van 6,8% in 2022 naar 6,1% in 2023. Om gezinnen met kinderen te ondersteunen is bijvoorbeeld het kindgebonden budget fors verhoogd. Daarnaast is in de begroting van 2023 incidenteel € 200 miljoen extra beschikbaar gesteld voor huishoudens die in de knel komen.
Door het vervallen van veel tijdelijke maatregelen aan het einde van het jaar, raamt het CPB voor volgend jaar een stijging van de armoede. Er moet in augustus echter nog besluitvorming over de koopkrachtmaatregelen voor 2024 plaatsvinden, waarbij we de armoedecijfers scherp in het oog zullen houden.

Vraag 5
Vindt u het te rijmen dat hoewel de economie in 2023 met 1,6% en in 2024 met 1,4% zou gaan groeien, het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2024 zou stijgen naar 7,1% van de kinderen?

Antwoord 5
De raming van het CPB geeft ons meer duidelijkheid over de verwachte situatie van volgend jaar bij het vervallen van de tijdelijke koopkrachtmaatregelen, en biedt zo belangrijke inzichten voorafgaand aan de koopkrachtbesluitvorming.
De raming laat zien dat de armoedecijfers in 2024 zonder aanvullend kabinetsbeleid stijgen. De besluitvorming over de koopkrachtmaatregelen in 2024 volgt in augustus. Daarbij heeft het kabinet ook oog voor het bredere vraagstuk van bestaanszekerheid en (kinder)armoede.

Vraag 6
Klopt het dat voor kinderen in armoede een van de problemen is dat hun ouders niet genoeg geld hebben, bijvoorbeeld door te lage lonen of te lage bijstand die gekoppeld is aan het minimumloon?

Antwoord 6
Dat kinderen moeten opgroeien in armoede kan meerdere oorzaken hebben. Armoede kan vergroot worden door de economische situatie (bijvoorbeeld oplopende inflatie) of door individuele verklaringen zoals een slechtere gezondheid of gering sociaal of cultureel kapitaal binnen gezinnen (bijvoorbeeld een beperkter netwerk).³ Dit laat onverlet dat het kabinet zich verantwoordelijk voelt om kinderarmoede zoveel mogelijk terug te dringen. We hebben als kabinet vanaf 2023 het wettelijk minimumloon met ruim 10% verhoogd, waarbij de gekoppelde bijstand meestijgt. Daarnaast verwacht het CPB dat de cao-lonen in 2023 en 2024 stijgen.
Wanneer het inkomen van huishoudens bestaat uit een uitkering wordt dit verder aangevuld door de kinderbijslag, het kindgebonden budget en andere toeslagen. De Commissie Sociaal Minimum onderzoekt momenteel wat verschillende type huishoudens minimaal nodig hebben om rond te komen. De Commissie Sociaal Minimum publiceert naar verwachting 30 juni de resultaten.

³ SCP (2020) Kansrijk armoedebeleid en SCP (2016) Armoede in kaart: Verklaringen voor armoede

Vraag 7

Bent u op de hoogte van het feit dat aandeelhouders 18% meer uitgekeerd hebben gekregen dan vorig jaar?⁴

Antwoord 7

Ja.

Vraag 8

Klopt het dat wanneer bedrijven minder dividend uitkeren ze meer geld overhouden, bijvoorbeeld om de lonen te verhogen van de mensen die het werk doen in die bedrijven?

Antwoord 8

Bedrijven die winst maken, kunnen kiezen deze winst uit te keren als dividend aan hun aandeelhouders, of om deze middelen in het bedrijf te benutten, bijvoorbeeld door deze middelen te herinvesteren of de lonen te verhogen. Als kabinet hebben we, ook vanwege de gestegen inflatie, de afgelopen tijd vaak de oproep gedaan aan werkgevers om de lonen te verhogen waar daar ruimte voor is. We zijn blij dat veel werkgevers hier gehoor aan geven en dat de lonen stijgen, ook de komende jaren. Een stijging van de lonen is noodzakelijk, omdat het op structurele wijze bijdraagt aan het herstel en verdere groei van de koopkracht van huishoudens.

Vraag 9

Klopt het dat wanneer bedrijven meer belasting betalen over hun winsten er meer geld in staatskas is, bijvoorbeeld om het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen te verhogen?

Antwoord 9

De uitgaven die we als kabinet doen aan voorzieningen zoals uitkeringen zijn in principe vastgelegd via het coalitieakkoord en bewegen mee met de conjunctuur. Omdat de inkomsten en uitgaven volgens de begrotingsregels gescheiden zijn, is er geen rechtstreeks verband met de belastingopbrengsten. Belastingen worden zowel opgebracht door burgers, over loon en consumptie, als door bedrijven over hun winsten. Enerzijds maken we als kabinet een afweging over het optimale niveau van de belastinginkomsten, anderzijds over een eerlijke verdeling van de lasten. Bijvoorbeeld tussen hoge en lage inkomens, tussen consumptie en inkomen, en tussen burgers en bedrijven. We proberen als kabinet altijd een balans te vinden. Zo heeft het kabinet vanaf 2023 de schijfgrens van de winstbelasting verlaagd en het tarief verhoogd van 15% naar 19%. Het kabinet heeft ook vanaf 2023 het minimumloon (en de gekoppelde uitkeringen) verhoogd. Hogere belastingen over bedrijfswinsten kunnen dus bijdragen aan meer geld in de schatkist, wat weer ten goede komt aan de maatschappij.

Vraag 10

Ziet u enige verbanden tussen het probleem geschetst in vraag 6 en de constatering in vraag 7, 8 en 9? Welke beleidsconclusies verbindt u hieraan?

Antwoord 10

Een stijging van de lonen is noodzakelijk omdat het op structurele wijze bijdraagt aan het behoud en de groei van de koopkracht van huishoudens. Als kabinet hebben we dan ook vaak de oproep gedaan om de lonen te verhogen waar daar ruimte voor is en hebben we het minimumloon (en gekoppelde uitkeringen) vanaf 2023 met ruim 10% verhoogd. We zijn blij dat veel werkgevers hier gehoor aan geven. Daarnaast hebben we als kabinet vanaf 2023 de belastingen op vermogen en bedrijfswinsten verhoogd en de belastingen op arbeid verlaagd. Dit komt tot uitdrukking in de verhoging van het tarief in de eerste schijf van de winstbelasting naar 19% en een hoger tarief in box 3 van de inkomstenbelasting. Hiertegenover staat onder andere

⁴ Het Financieele Dagblad, 7 maart 2023, «Bedrijven keren aandeelhouders 18% meer dividend uit dan vorig jaar», (<https://fd.nl/financiele-markten/1469712/beleggers-aan-beursplein-ontvangen-18-meer-dividend-dan-vorig-jaar>).

een verlaging van het tarief in de eerste schijf van box 1 van de inkomstenbelasting en een verhoging van de arbeidskorting. We proberen dus als kabinet een balans te vinden.

Vraag 11

Klopt het dat voor volwassenen en kinderen in armoede een van de problemen een gebrek aan betaalbaar goed voedsel is?

Antwoord 11

Ja, dit is één van de problemen voor mensen en kinderen in armoede. De inflatie afgelopen jaar kwam ook tot uitdrukking in de prijzen voor voedsel en boodschappen. Omdat we dit als kabinet zorgelijk vonden, hebben we een breed koopkrachtpakket van circa € 12 miljard in werking gesteld om huishoudens te ondersteunen bij de gestegen prijzen. Daarnaast zien aanbieders van voedselhulp een groeiende groep mensen die in voedselnood verkeert. Dat is voor het kabinet aanleiding geweest om, in aanvulling op het generieke koopkrachtpakket, een aantal maatregelen te nemen. Zo konden deze winter bijna 500 scholen in kwetsbare wijken met subsidie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een maaltijd aan hun leerlingen aanbieden. Met subsidie van OCW kunnen in de loop van 2023 nog meer scholen in het primair en voortgezet onderwijs in kwetsbare wijken een maaltijd aan hun leerlingen aanbieden. Ook ondersteunt het kabinet de voedselbanken, stelt het kabinet ESF+ middelen beschikbaar voor voedselhulp en zijn er door het amendement Palland en Ceder extra middelen vrij gekomen voor een impuls in het aanbod van voedselhulp en persoonlijke verzorging. Hierover heb ik uw kamer op 30 maart jl.⁵ geïnformeerd.

Vraag 12 en 13

Bent u op de hoogte van de recordwinsten van bijvoorbeeld voedselbedrijven en winkelmarkten, mede doordat zij de prijzen van voedsel hebben verhoogd?⁶

Ziet u enige verbanden tussen het in vraag 11 geschetste probleem en de in vraag 12 geconstateerde feiten? Welke beleidsconclusies verbindt u hieraan?

Antwoord 12 en 13

Ik ben op de hoogte van de winsten bij bedrijven in levensmiddelen en van het bredere bedrijfsleven over 2022. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft over 2022 op totaalniveau hoge winsten gerealiseerd.⁷ Ik vind het echter belangrijk dat de voordelen van economische groei evenwichtig verdeeld worden. In tijden van stevige inflatie is het extra belangrijk dat bedrijven waarmee het goed gaat hun bijdrage hieraan leveren. In de eerste plaats door het verhogen van lonen. Daarnaast in de vorm van het betalen van winstbelasting. De verlaging van de schijfgrens en de verhoging van de winstbelasting geldt voor het gehele bedrijfsleven, ook voor voedselbedrijven en winkelmarkten. De lasten op arbeid zijn daarnaast verlaagd via het tarief in eerste schijf van de inkomstenbelasting en de arbeidskorting.

Vraag 14

Deelt u de mening dat elk kind in armoede er een teveel is? Deelt u de mening dat kinderarmoede dus volledig opgelost moet worden in Nederland en wij hier ook de middelen voor hebben als een van de rijkste landen ter wereld?

Antwoord 14

Kinderarmoede is een schrijnend probleem. Kinderen hebben zelf geen invloed op de financiële situatie waarin zij opgroeien, terwijl opgroeien in armoede gevolgen heeft voor het hele leven. Ik deel daarom de mening dat elk kind in armoede er een te veel is, en dat onze inzet moet zijn om kinderarmoede zo veel mogelijk terug te dringen. Tegelijkertijd is armoede

⁵ Kamerstuk 26 642, nr. 147

⁶ De Volkskrant, 18 februari 2023, «Dure boodschappen en prijzig bier bezorgen voedselconcerns recordwinsten», (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/dure-boodschappen-en-prijzig-bier-bezorgen-voedselconcerns-recordwinsten~bb92a089/>).

⁷ Zie Niet-financiële bedrijven boeken opnieuw meer winst (cbs.nl)

onder kinderen een complex probleem dat niet simpel op te lossen is. De oorzaken van armoede zijn divers. In arme gezinnen spelen vaak meerdere problemen tegelijkertijd, zoals werkloosheid, schulden, ziekte, maatschappelijk isolement van de ouders en laaggeletterdheid. In de aanpak Geldzorgen, armoede en schulden kijk ik hier daarom breder naar. Het terugdringen van niet-gebruik zorgt er bijvoorbeeld voor dat gezinnen met kinderen ook de steun krijgen waar zij recht op hebben. Tegelijkertijd is het ook niet goed als mensen volledig afhankelijk worden van inkomensafhankelijke regelingen, waardoor het risico op terugvorderingen toeneemt, het niet meer loont om te gaan werken of er grote inkomenseffecten optreden als de huishoudsituatie verandert (bijvoorbeeld als kinderen uit huis gaan). Het kabinet heeft daarom bijvoorbeeld gekozen voor een bijzondere verhoging van het minimumloon per januari 2023. Daardoor stijgen de uitkeringen, maar blijft het lonend om een baan op het minimumloon aan te nemen. Ik informeer u snel over de vorderingen in de aanpak Geldzorgen, armoede en schulden. In mei komt de voorgangsrapportage naar uw Kamer.

Vraag 15

Welke maatregelen gaat u nemen om de magere doelstellingen van het kabinet om armoede onder kinderen te halveren te behalen?

Antwoord 15

Het kabinet heeft eerder diverse maatregelen genomen die hebben bijgedragen aan het verminderen van het aantal kinderen in armoede, zoals het verhogen van het kindgebonden budget en het wettelijk minimumloon (en de gekoppelde uitkeringen) met ruim 10%. In augustus neemt het kabinet een besluit over de koopkrachtmaatregelen in 2024, waarbij we de armoedecijfers scherp in het oog houden.

Vraag 16

Bent u bereid om extra middelen vrij te maken om armoede onder kinderen te bestrijden? Hoeveel en wanneer komt hier duidelijkheid over?

Antwoord 16

Zoals in het antwoord op vraag 15 aangegeven, nemen we in augustus een besluit over de koopkrachtmaatregelen in 2024, waarbij we de armoedecijfers scherp in het oog houden.